

אורנה אוקו - שה"מ - לשכת הדרכה נגב.

עמי מדואל - מו"פ ערבה - תחנת הנסיונות כיכר סדום.

אבי גרינשטיין-מינהל המחקר החקלאי-מכון וולקני-המכון להנדסה חקלאית.

יעקב קטן, אבי גמליאל - הפקולטה לחקלאות - המחלקה למחלות צמחים.

תקציר

מחלת התמוטטות המלונים מסבה נזקים כבדים לגידול המלונים בערבה ומתבטאת בהתפתחות נבילה פתאומית בתחילת גיל הניבה. כך נפגע ביותר היבול בכללי ובעיקר טיב הפרי, גודלו והרישות. הסיבות הגורמות לתופעה אינן ברורות. בנוסף על כך לא היו נתונים ברורים בענין הסדירות בהופעתה בחלקות נגועות.

תכנית המחקר התרכזה בביצוע נסוי רב שנתי בחלקה קבועה בחוות הניסויים בעין-תמר. בחלקה בוצעו הטיפולים הבאים :

היקש לא מטופל : מתיל ברומיד בפסים שנתיים באיזור (50 גר' למ²) שבוע לפני הזריעה, חיטוי סולרי בכיסוי מלא (רציף) של החלקה שבוצע באוגוסט למשך 5 שבועות. כמו כן נבדקו שני טיפולי שילוב של מתיל ברומיד ביישום בפסים וביישום לחלקה מכוסה ברציפות (במינון מופחת, 25 גר' למ²) בחיטוי סולרי. טיפולי שילוב אלה בוצעו באוגוסט והחיפוי הפלסטי הושאר לצורך חיטוי סולרי. אחרי החיטויים נזרעו בכל החלקה מלונים (גליה) בתוך פתחים שנחתכו ביריעת הפלסטיק ונערך מעקב אחר הופעת המחלה והתנהגותה בטיפולים השונים. בצורה זו מגיעה ההשקעה למינימום (במקרה של חיטוי סולרי אין השקעה נוספת כלל ובשילוב המתיל ברומיד, רק מחיר התכשיר) מאחר והפלסטיק משמש גם לחיפוי הערוגות במשך הגידול. השיטה מבוססת על ביצוע החיפוי בשני שלבים. בגמר הפעולה מתקבל שטח רציף המסוגל הלחזיק מעמד למשך הזמן הדרוש לחיטוי סולרי.

הערוגות נותרות מחופות משך עונת הגידול. ונזק ליריעה שעל השביל,

אינו מסב "התעופפות" חיפוי הערוגה.

בשנת הנסוי האחרונה נמצא כי התופעה חוזרת על עצמה מופיעה בחלקות שסומנו לפני שנה כנגועות. ההתמוטטות החלה כ - 6 שבועות אחרי הזריעה ובתחילה רק בחלקות ההיקש (שהראו בסוף העונה 50-60% התמוטטות). מאוחר יותר החלה התמוטטות (כ-20%) גם בחיטוי הסולרי (ללא שילוב מתיל ברומיד). התופעה לא ניכרה כלל בשאר שלושת הטיפולים. הבשלה מוקדמת יותר נצפתה בחלקות ההיקש, אך ההבדלים ביבול לא היו מובהקים. התוצאות מצביעות על אפשרות לחסכון בעלות ע"י ביצוע חיטוי משולב תוך הפחתת מינון המתיל ברומיד לכדי מחצית ללא פגיעה באיכות ההדברה.